


**Кар'єра без драм і травм.  
Розвиток за власними  
правилами**

Мабуть, хоч раз у житті ми всі ставили собі питання: «Як збудувати кар'єру?». Утім, готової відповіді на нього немає. У кожного свій шлях: хтось може працювати на одному місці все життя, а хтось — перебувати в постійному пошуку роботи мрії. Це зовсім не означає, що так правильно, а так — ні. Чи знаєте ви, приміром, що кар'єра може бути не лише вертикальною, а й горизонтальною, діагональною, зигзагоподібною і навіть через слеш або у формі різних літер? Може бути корпоративною або креативною, у проєктному і віддаленому форматі. Одне слово — будь-якою! І в кожному разі — абсолютно повноцінною. У цій книжці авторки говорять про те, як розібратися в собі, і не лише наводять інструменти для кар'єрного розвитку, дають поради, які дозволять почуватися щасливішими в роботі, а й діляться історіями людей, які своїм прикладом показують, що наша кар'єра в наших руках.



Анна Мазур  
Настя Пасенко

A decorative graphic featuring a grey pencil tip pointing downwards from the top right. A thin white line curves from the pencil tip, passing through the word 'Кар'єра', and then curves back down to the left, framing the word. A small, vertically striped oval is positioned on the line above the word.

**Кар'єра**

**без**

A decorative graphic featuring a grey pencil tip pointing downwards from the top right. A thin white line curves from the pencil tip, passing through the word 'драм і трав', and then curves back down to the left, framing the word. A small, vertically striped oval is positioned on the line above the word.

**драм і трав**

Розвиток за власними прав

**віхбл**

Анна Мазур, Настя Пасенко

# Кар'єра без драм і травм

Розвиток за *власними*  
правилами

**віхбл**

Київ • 2021

Коли ти закінчуєш виш, перед тобою відкривається «море» можливостей. І в цьому «морі» не завжди легко знайти саме свій шлях та до того ж не втратити себе. Ця книжка — ваша ідеальна підказка, як рухатись в цьому «морі», на які можливості зважати і як працювати з «вітрами» та «хвилями» на свою користь: які якості в собі виховувати, на які таланти зважати, на які навички звертати увагу.

Анна сама перейшла це «море» в пошуках свого професійного покликання і наразі займається кар'єрним порталом Harry Monday. Вона бачила багато варіантів розвитку професійних шляхів, вибори, які робили люди, і до яких результатів вони приводили. Багато з тих порад і висновків, про які пишуть Аня і Настя, я вже дійшла завдяки своєму 25-річному досвіду роботи в корпораціях, але як же мені було б легше, якби я усвідомлювала все це на початку кар'єри!

Якщо ви не впевнені, чи тим шляхом ідете, якщо опинилися у глухому кар'єрному куті, якщо не знаєте, що робити далі, — ця книжка для вас. Вона не дасть готових рецептів, але подарує ідеї та натхнення. Ну і трохи змінить традиційні погляди на побудову кар'єри, власний розвиток і, наприклад, мотивацію: «Це наша відповідальність — стежити, щоб машина могла їхати далі. А мотивація — це наше з вами пальце для руху вперед. То чому нею має опікуватись хтось інший?».

**Тетяна Лукинюк,**

директорка з розвитку масового сегмента «Київстар»,  
співавторка книжки «Як хотіти й отримати все (але це неточно)»

Я пам'ятаю своє перше консультування з профорієнтації в школі. Ми пройшли якісь тести, після чого нам сказали: «Ось ти краще працюєш з людьми, ти — із цифрами, а ти — з машинами». Все. Що таке «кар'єрний шлях», ми ще не знали. Професія на все життя була мрією, а не кайданами, а допомагати в розвитку кар'єри ніхто й не збирався. Втім, світ швидко змінюється. Аня і Настя розповідають про вміння приймати кар'єрні рішення через сучасні круті історії людей, що будують власний шлях у житті. Мені в очі кинулась дуже влучна фраза: «Якщо ви не знаєте, де ви і чого прагнете, то інші постійно вирішуватимуть, що вам робити, скільки отримувати, які рішення приймати». Кар'єра — відображення вас. Але за розвиток і розбудову власної кар'єри варто братись, попрацювавши або хоча б порадившись з експертками, що написали цю цікаву та корисну книжку. А після цього ви забажаєте ще й побудувати особистий бренд, щоб розвиватися й отримувати задоволення від своєї роботи! Гарного вам читання!

**Олександр Сударкін,**  
директор програми MBA  
бізнес-школи MIM,  
бізнес-тренер,  
executive coach

УДК 005.966(02.062)

M13

**Мазур Анна, Пасенко Настя**

M13 Кар'єра без драм і травм. Розвиток за власними правилами / Анна Мазур, Настя Пасенко. — К. : Віхола, 2021. — 256 с. — (Серія «Життя»).

ISBN 978-617-7960-33-0 (п. в)

ISBN 978-617-7960-53-8 (е. в)

Мабуть, хоч раз у житті ми всі ставили собі питання: «Як збудувати кар'єру?». Утім, готової відповіді на нього немає. У кожного свій шлях: хтось може працювати на одному місці все життя, а хтось — перебувати в постійному пошуку роботи мрії. Це зовсім не означає, що так правильно, а так — ні. Чи знаєте ви, приміром, що кар'єра може бути не лише вертикальною, а й горизонтальною, діагональною, зигзагоподібною і навіть через слеш або у формі різних літер? Може бути корпоративною або креативною, у проєктному і віддаленому форматі. Одне слово — будь-якою! І в кожному разі — абсолютно повноцінною. У цій книжці авторки говорять про те, як розібратися в собі, і не лише наводять інструменти для кар'єрного розвитку, дають поради, які дозволять почуватися щасливішими в роботі, а й діляться історіями людей, які своїм прикладом показують, що наша кар'єра в наших руках.

УДК 005.966(02.062)

Усі права застережено. Будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та будь-яким способом без письмової згоди видавництва і правовласників відтворювати заборонено.

© Анна Мазур, Настя Пасенко, 2021  
© Валерія Мітюрева, обкладинка, 2021  
ISBN 978-617-7960-33-0 (п. в) © ТОВ «Віхола», виключна ліцензія  
ISBN 978-617-7960-53-8 (е. в) на видання, оригінал-макет, 2021

# Передмова

Якщо ви тримаєте в руках цю книжку, це означає, що у вас накопичилося кількадесят питань про те, як будувати кар'єру, та кількадесят відповідей, які, найімовірніше, суперечать одна одній.

- Працювати на одному місці довше ніж три роки — погано, бо так ви не розвиваєтесь. Менше — теж кепсько, бо відтак ви ненадійний і легковажний джоб-джампер <sup>1</sup>.
- Без профільної освіти роботу не отримати. Ні, це без досвіду не отримати. Чи без знайомств? Словом, отримати роботу дуже важко.
- У майбутньому ваша професія зникне, тому змініть її негайно. Хоча у вас усе одно не вийде, адже змінити професію в дорослому віці — нереально.
- Кар'єра має бути висхідною — від найменшої посади до найвищої, інакше ви неуспішні. Окей, бумер, але взагалі вертикальна кар'єра — це минуле сторіччя й «совок».
- Якщо ви жінка, то обов'язково маєте встигати і будувати кар'єру, і виховувати дитину. Хоча якщо ви з дитиною будете кар'єру — ви або погано виховуєте дитину, або погано робите кар'єру.
- Що більше додаткових компетенцій і досвіду ви маєте — то ви затребуваніші на ринку праці. Поки комусь не спаде на думку, що ваше різноманіття навичок — результат вашої невизначеності в житті.
- Побудова кар'єри — тривалий і виснажливий шлях. Ой, дивіться, хтось став CEO у 20 років? Ну точно.



Якщо ви хочете відсіяти кукіль від пшениці, сформувати власне бачення кар'єри і стати на шлях максимальної самореалізації — ви тримаєте цю книжку в руках не дарма, бо саме для цього я її й написала. Я — Аня Мазур, засновниця й керівниця кар'єрного порталу *Happy Monday*, а допомагає мені моя співавторка Настя Пасенко, редакторка цього ж порталу. Приємно познайомитись!

Ця книжка з'явилась у відповідь на перенасичення нашого інформаційного поля стереотипними уявленнями про кар'єру та «правильними» вказівками, як її будувати. Намагання будь-що їм відповідати коштують людям величезної кількості нервових клітин і дарма згаяного часу.

А от чого я зовсім не бачу в інформаційному полі — це дозволу людям чинити у професійному житті так, як вони вважають за потрібне і як для них краще. Бо насправді в тому, як будувати кар'єру, немає ані правильних відповідей, ані готових рецептів.

Напрошується питання: «То нащо ж тоді, Аню, ти написала цю книжку?». Йой!

Я не буду навчати, **ЯК ТРЕБА**. Я розповім, **ЯК МОЖНА**. У цій книжці не буде відповідей, ким вам бути чи як отримати роботу. Але я покажу, як шукати себе, яку кар'єру можна збудувати, як рухати її вперед та отримувати від цього задоволення.

Своє завдання я бачу в тому, аби бодай трохи розширити ваш професійний горизонт, якщо батьки, школа, університет чи суспільство його звузили. Хочу, щоб ми з вами зійшли з уторованої стежки й подивилися, як можна реалізувати свої кар'єрні прагнення без огляду на обмеження й стереотипи. А саме:

- обирати професію за покликом серця, замість мати справу з тим, на що навчалися чи де була відкрита вакансія;
- будувати кар'єру в тому напрямку, який підходить вам найкраще, навіть якщо здається, що ви стоїте на місці;
- рухати кар'єру вперед власними силами, а не чекати склавши руки на підвищення й визнання;

- навчатися мотивувати й підтримувати себе замість очікувати цього від інших.

Якщо ви винесете з книжки лише одну-єдину думку, я хотіла би, щоб вона була така: ніхто, крім вас, не знає, як вам будувати кар'єру. Тому в цій книжці ви не знайдете покрокових інструкцій. Натомість здобудете набір принципів і підходів, які допоможуть узяти на себе відповідальність за свою кар'єру, щоб у будь-який момент свідомо вибирати ідеальний для себе варіант.

## **ПРО ЩО КОНКРЕТНО ВИ ДІЗНАЄТЕСЬ:**

- якими головними принципами керуватись у розвитку кар'єри; чи існує така штука, як покликання, і чи варто його шукати;
- як розібратися в собі й обрати діяльність, що даруватиме задоволення;
- якою може бути ваша кар'єра за напрямками розвитку, типами організацій та форматами роботи;
- які інструменти може використовувати будь-який фахівець, аби пришвидшити свій кар'єрний розвиток;
- скільки відсотків задоволення ми маємо отримувати від роботи, щоб бути щасливими;
- чому краще не зациклюватись на ворк-лайф балансі;
- як підтримувати себе й будувати кар'єру в кайф.

Крім принципів, інструментів, класифікацій і роздумів, я хочу поділитися з вами історіями. Бо, як казав Тіріон Ланістер з «Гри престолів»: «У світі немає нічого сильнішого за хорошу історію». Готуючи цю книжку, ми з Настею поговорили з людьми, чия кар'єра нас надихає і слугує прикладом нової реальності на ринку праці. На цих сторінках ви зустрінете піарницю, яка вважає, що змінити професію чи спеціалізацію бодай раз у житті варто кожному. Лікарку, яка стала тату-майстринею. Креативного директора, який відкрив

власний бізнес, але свідомо повернувся назад у найм. Диригентку, яка в 34 роки стала програмісткою. Керівницю, яка відмовилась від посади генеральної директорки в компанії, де пропрацювала 13 років. Науковицю, яка за свою кар'єру спробувала себе ледь не в усіх можливих форматах роботи. Пенсіонера, який у 64 роки знайшов роботу в ІТ-компанії. Їхні історії не пов'язані з конкретними розділами — вони радше загально ілюструють кар'єрні принципи та підходи, які я поділяю і якими хочу поділитися з вами. Ці неймовірні люди на власному прикладі покажуть вам, якою може бути кар'єра сьогодні: будь-якою.

Почну з власної історії, щоб продемонструвати, що моя експертиза спирається не тільки на величезну кількість кейсів із практики, а насамперед — на власний кар'єрний досвід.

---

1 Джоб-джампер (з англ. job-jumper — стрибун по роботах) — людина, яка неодноразово змінювала місце роботи за короткий проміжок часу. Інші назви: джоб-хopper (job-hopper), джампер, хопер чи летун.

## Історія № 1

Не реалізувати себе завжди здавалося мені найстрашнішим варіантом розвитку подій. Тому перш ніж мені виповнилося 30 років, я змінила щонайменше з десяток професій. Попрацювала в науковому інституті, громадській організації, міжнародній корпорації, стартапі, консалтингу і навіть у філармонії. Кожне місце роботи ставало частиною великого пазлу, допомагало краще зрозуміти себе і свої цілі та, зрештою, стало відправною точкою для написання цієї книжки.

### Анна Мазур

У школі я навчалася на «відмінно» і брала участь в олімпіадах. Учителі казали, що є учні, які добре рахують, які добре пишуть або говорять, а є я, яка добре робить усе. Профорієнтаційні тести підтверджували, що я на 50 % гуманітарій, на 50 % технар, тож можу вибирати, що хочу. З одного боку, це відкривало переді мною більше можливостей, а з іншого — неабияк ускладнювало мій вибір.

Я все чекала, що ось-ось прозрію, раз і назавжди чітко визначу, яким шляхом маю рухатись, і йтиму ним до кінця життя. Не прозріла й досі. Натомість вирішила не чекати на готові відповіді, а реалізовувати себе якнайповніше в кожен момент життя. І оскільки в кожній книжці із саморозвитку має бути цитата Стіва Джобса, яка вплинула на світобачення автора (хіба не так?), буде вона і в мене: «Єдиний спосіб робити великі справи — любити те, що ви робите. Якщо ви ще не знайшли своєї справи, шукайте. Не зупиняйтеся» (The only way to do great work is to love what you do. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle)<sup>2</sup>. Ця думка, а ще страх пустити свій потенціал на пси відтоді штовхають мене вперед.

Навчалася я в Одеському національному економічному університеті на міжнародного економіста. Англійську знала добре зі школи, економікою цікавилась, тож вибір був ніби й

логічний, утім фінально на моє рішення вплинуло оточення — родичі та вчителі, які переконували, що за економістами майбутнє і що економічна освіта завжди стане у пригоді. Майбутню професію я уявляла дуже невиразно: малювала себе менеджеркою міжнародної компанії, яка ходить на шпильках, літає у відрядження за кордон і підписує дуже важливі багатомільйонні угоди.

Десь на третьому курсі я дізналася, що на ринку моя професія має назву «менеджер ЗЕД<sup>3</sup>» і займається він чимось на кшталт того, що контролює, аби закуплене в Китаї взуття без проблем доставили в Україну. Тоді ж, під час першої практики, я зрозуміла: між тим, чого навчають в університеті, і тим, чого вимагає ринок, — величезна прірва. Я розчарувалась в обраній спеціальності, в освіті загалом — і після закінчення бакалаврату покинула навчання.

Якщо зараз це сприймається нормально, то в мій час (повірте, я знаю, як воно звучить) це було все одно, що пробігтися голяка по Дерibasівській. Мене ніхто не розумів, дідусь узагалі перестав зі мною розмовляти. А я просто знала, що не витримаю ще рік, хоч усім і здається, що повинна.

Нас постійно намагаються втиснути в жорсткі рамки, але вища освіта, здається, б'є всі рекорди: вступити — повинен, закінчити — повинен, обрати професію на все життя в 17 років — повинен. Але насправді ми нікому нічого не винні. Тільки собі — бути щасливими й робити те, що подобається.

Система, яка змушує навчатися 4–5 років, поки все, що вивчаєш, сто разів змінилося, — максимально не гнучка і не відповідає реаліям сучасного VUCA<sup>4</sup>-світу, в якому ти попереду, тільки якщо навчаєшся, змінюєшся й експериментуєш усе життя.

Особисто я знайшла вихід у тому, щоб перемкнутися з навчання на здобуття практичних навичок. Мені близька думка Олени Рєзанової<sup>5</sup> про те, що «не ступивши у воду, плавати не навчишся». Іти за своїми інтересами, отримувати будь-який досвід, а вже потім вирішувати, куди це приведе, — гідний протест проти системи, як на мене.

Я почала працювати на другому курсі. Перша робота — художниця з оформлення афіш в Одеській обласній філармонії. Я ще у школі захоплювалась фотографією і опанувала графічні редактори, які, втім, у філармонії не було куди встановити, бо навіть наказ про прийом на роботу друкували на машинці. До речі, саме тут я пропрацювала найдовше за всю свою кар'єру (без урахування власного бізнесу) — 3 роки.

За час навчання в університеті я також встигла трохи попрацювати молодшою науковою співробітницею Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. Цього вистачило, щоб зрозуміти, що наукова сфера максимально далека від мене й реальності. Але ж не спробуєш — не дізнаєшся.

Велику роль у моїй кар'єрі відіграло членство, а згодом і робота в міжнародній студентській організації AIESEC. Я приєдналася до неї як волонтерка на третьому курсі, а пішла аж через 5 років — з посади національної менеджерки проєктів та вхідних стажувань, організувавши 8 усеукраїнських проєктів у 18 містах. Я прийшла в організацію, щоб постажуватися та попрактикувати англійську, а в підсумку здобула навички й досвід, що стали основою всієї моєї кар'єри.

За час в AIESEC я побувала проєктною та івент-менеджеркою, керувала роботою зі стажерами і міжнародними проєктами. Замість п'ятого курсу в університеті я очолювала одеський комітет організації. Поки всі мої знайомі або ще навчались, або вже працювали, я волонтерила (в очах інших — займалася незрозуміло чим). І знаєте що? У 21 рік — це нормально. Це краще, ніж бути геть відірваним від ринку і не мати жодних практичних навичок.

Серед партнерів AIESEC багато крутих міжнародних компаній. І шанс отримати від них пропозицію роботи зростає, якщо ти працюєш не в локальному, а в національному комітеті (де до того ж іще й платили зарплату, супер!). Тож я залишилася в організації ще на рік, переїхала до Києва на посаду національної менеджерки і, зрештою, отримала оффер від міжнародної корпорації.

Ніколи ще моя мрія про посаду менеджерки, шпильки, відрядження й мільйонні контракти не була такою близькою до втілення. Але щойно туди потрапивши, я зрозуміла, що корпоративна кар'єра — це не моє. З точки зору культури, умов роботи та ставлення до працівників — це була справді чудова компанія з купою плюсів і можливостей для розвитку. Але разом із тим я відчувала себе просто ґвинтиком великого механізму.

Я звикла проявляти ініціативу, розв'язувати питання й одразу ж упроваджувати покращення. У великому механізмі все працює інакше: ти придумав, хтось вирішив, ще хтось затвердив, потім хтось впровадив, і комусь іще треба все це контролювати. Я зрозуміла, що не можу працювати там, де не бачу результатів своєї роботи.

Моя ідеальна картинка виявилась неідеальною і не моєю. Звільнення змусило мене вперше по-справжньому замислитись, а що ж тоді «моє». Щоб сформулювати це, мені знадобилися два роки, депресія, купа профорієнтаційних тестів, сайтів і технік для пізнання себе. Зрештою, я дійшла висновку, що «моє» досить специфічне: я найбільш ефективна або коли потрібно видибати з повної дупи, або коли геть нічого немає, а треба на завтра. І все, що я робила, так чи інакше відповідало цій канві — я розв'язувала проблеми й налагоджувала процеси.

У пошуках місця для найповнішої реалізації себе я змінила ще кілька робіт: була менеджеркою освітніх програм, ейчаркою (і не раз), працювала в консалтингу, пробувала себе в маркетингу, організовувала освітні івенти, ще раз подалася в громадську організацію та навіть поїхала в Баку на позицію Business Development Manager<sup>6</sup> діджитал-агенції. З цього кар'єрного серпантину я винесла купу досвіду, зокрема й готовність зробити щось своє — аби перевірити, чи зможу я сама реалізувати все те, що хочу бачити в інших компаніях.

Тема кар'єри, пошуку себе й роботи вряди-годи спливала протягом усіх моїх робіт. Починаючи з профорієнтаційного проєкту в AIESEC і завершуючи першою кар'єрною конференцією ProForum, яку я організувала в Одесі у 2015 році.



Моє захоплення цією темою вилилось у своєрідний pet project <sup>2</sup>, де ми з друзями писали про кар'єрні можливості та брали інтерв'ю у професіоналів своєї справи. А коли я відчула, що готова до підприємництва, то вирішила дати цьому проєкту шанс стати бізнесом. Так з'явився кар'єрний портал Harry Monday — спочатку з вакансіями і тестом на профорієнтацію, а згодом з іншими можливостями, повноцінним медіа та спільнотою фанатів понеділків. Окрім цього, я викладаю в бізнес-школі, консультирую та виступаю на тему кар'єри й пошуку роботи.

Мій кар'єрний шлях зовсім не означає, що сьогодні не можна влаштуватися на роботу після університету і пропрацювати там усе життя. У мене є подруга, яка вже шість років працює в одній компанії, і минулого року я мала з нею предивну розмову. Вона повідомила, що збирається звільнитись, а на мої розпитування зізналась, що загалом їй влаштовує і робота, і зарплата, і колектив, але ж усі постійно щось змінюють, і лише вона сидить, як пеньок, на одному місці. Перш ніж опустити завісу над цим діалогом, зазначу: якщо вас усе влаштовує, не варто змінювати щось просто тому, що так роблять усі.

Утім, приклад моєї кар'єри точно свідчить про те, що сьогодні наші можливості набагато ширші, ніж ми собі уявляємо. Навіть зараз, почуваячись на своєму місці, я переконана, що зупинятися зарано. Займатимуся Harry Monday, поки бачитиму в ньому виклик для себе, а в собі — користь для компанії. А потім — хтозна. Почну новий бізнес, зміню професію, фриланситиму на березі моря чи повернусь у найм. І жоден із цих варіантів не змусить мене соромитися свого вибору.

---

<sup>2</sup> Ці слова Стів Джобс виголосив перед випускниками Стенфордського університету 12 червня 2005 року.

<sup>3</sup> ЗЕД — аббревіатура на позначення зовнішньоекономічної діяльності.

<sup>4</sup> Акронім англійських слів volatility (нестабільність), uncertainty (невизначеність), complexity (складність) та ambiguity (неоднозначність).

<sup>5</sup> Кар'єрна консультантка, авторка книжки «Ніколи-небудь. Як вийти з безвиході й віднайти себе».

<sup>6</sup> Менеджер з розвитку бізнесу.

Z Індивідуальний або груповий проект поза основною діяльністю, який створюється з особливою старанністю.

На противагу мені, моя мама все своє професійне життя пропрацювала на одному місці — в Одеському морському порту: в 17 років влаштувалася туди кур'єркою, а у 66 звільнилася з посади заступниці начальника валютного відділу.

Саме так звикли сприймати кар'єру люди старшого покоління: як вертикальне зростання в посадах і прибутках у своїй професійній сфері, найчастіше ще й у межах однієї організації. Свій відбиток на це сприйняття наклали й особливості Радянського Союзу, де кар'єрний розвиток регламентувався не так самою людиною, як потребами планової економіки й розпорядженнями згори. Важко усвідомлено керувати своєю кар'єрою, коли все вирішують за тебе.

Тому нам буває так складно розмовляти з батьками, дідусями й бабусями про роботу й реагувати на щось типу:

- «Як звільнилася?! Ти ж лише кілька років пропрацювала»;
- «Щось довго тебе не підвищують, я от щороку новий розряд отримував»;
- «За моїх часів не заведено було між роботами стрибати»;
- «Керівництво знає, що робить, а ти краще не висовуйся»;
- «Що значить “не подобається”? Тобі робота потрібна чи розваги?».

Але ми живемо в об'єктивно новій реальності, де традиційна кар'єра перестає бути традиційною. Понад третину <sup>9</sup> глобального ринку праці сьогодні складають міленіали (люди, народжені в період з 1982 по 1996 рік), і в найближчі роки їх кількість буде лише зростати. Їхнє (власне, НАШЕ — адже я так само міленіалка) ставлення до життя й роботи геть інакше.

Ми зростали, поки світ, яким його знали наші батьки, розвалювався. Кожні кілька років технології трансформували наші звички й уявлення. Швидкість змін у нашому житті в десятки разів вища, ніж у наших батьків. Ми знаємо, що немає нічого стабільного. Відповідно і зміни в роботі теж сприймаємо як норму.

Міленіали змінюють роботу частіше, ніж будь-яке старше покоління<sup>9</sup>. Дві третини міленіалів вважають, що оптимальний період роботи на одній посаді становить 2 роки, а кожен четвертий — що менше року<sup>10</sup>. Приблизно 81 % міленіалів, які мають роботу, відкриті до нових пропозицій або активно шукають нову<sup>11</sup>. І кожен четвертий припускає, що за свою кар'єру змінить мінімум шістьох роботодавців<sup>12</sup>. Що вже казати про прийдешні покоління: футурист Рохіт Галвар прогнозує, що сучасні діти за своє життя змінять до 40 робіт у 10 різних кар'єрних напрямках<sup>13</sup>.

Зміні кар'єрної парадигми сприяє навіть те, що ми живемо довше за попередників. Якщо очікувана тривалість життя в Україні в 1960-му становила від 65 до 70 років, то у 2020-му вона становить уже від 70 до 75 років<sup>14</sup>. А якщо ми живемо довше, то й працюємо довше: 12 % міленіалів, наприклад, збираються працювати до кінця життя<sup>15</sup>. Пов'язати стільки працездатних років з однією компанією чи навіть професією видається все менш реальним.

П'ятірка причин, які штовхають міленіалів на кар'єрні зміни<sup>16</sup>:

1. незадовільна фінансова винагорода;
2. відсутність перспективи кар'єрного зростання;
3. брак можливостей для розвитку й навчання;
4. відчуття, що їх не цінують;
5. незадовільний ворк-лайф баланс.

Отже, робота — це вже не просто спосіб заробляти гроші. Не менш важливо, як вона допомагає реалізувати наш потенціал і наскільки органічно вписується в наше життя.

## **ЗМІНЮЄМОСЯ НЕ ЛИШЕ МИ, А Й СВІТ ДОВКОЛА**

**Адаптуючись до мінливих умов сьогодення, компанії змінюють свої підходи до роботи, стають гнучкішими й відкритішими.** Тривалу й постійну співпрацю між роботодавцем та працівником витісняють нові моделі співробітництва: короткі контракти, проектна робота, аутсорс, консалтинг, неповна зайнятість, фриланс. Усе

популярнішою стає віддалена робота. 84 % міленіалів приваблюють нові формати роботи замість традиційної зайнятості фул-тайм<sup>17</sup>. Отже, працювати в офісі з 9-ї до 18-ї — лише один з варіантів, а не невідворотна реальність.

**Стираються фізичні й інтелектуальні кордони.** Ми більше не обмежені ринком праці своєї країни і тому стаємо мобільнішими. Можемо дистанційно працювати на компанію в іншому часовому поясі, переїхати за кордон або співпрацювати одразу з кількома клієнтами з усього світу замість триматися за одного роботодавця.

**Стрімкий розвиток технологій приводить до появи нових професій.** Виникають соцмережі — з'являється SMM як діяльність. Минає ще кілька років — і ось ви з SMM-ника стаєте таргетологом чи директ-менеджером. Згідно з дослідженням McKinsey Global Institute, 8–9 % затребуваних професій на ринку праці 2030 року ще навіть не існують<sup>18</sup>.

**Автоматизація кардинально змінює ринок праці.** Якщо зараз машини виконують приблизно третину всієї роботи, то за прогнозами до 2025 року вони виконуватимуть половину<sup>19</sup>. Тож так, роботи дійсно відбирають у нас роботу, але тільки найбільш рутинну й низькооплачувану. Натомість вони створюють нові робочі місця, де затребуваними будуть такі вкрай «людські» навички, як креативність, прийняття рішень, комунікативність, вміння аналізувати та взаємодіяти. Передбачається, що до 2025 року через автоматизацію зникнуть 85 мільйонів робочих місць і з'являться 97 мільйонів нових ролей, що враховуватимуть новий розподіл роботи між людьми, машинами й алгоритмами<sup>20</sup>.

## **ЯКІ ПРАВИЛА ВИЖИВАННЯ В ЦІЙ КАР'ЄРНІЙ РЕАЛЬНОСТІ?**

Умови, в яких ми живемо й працюємо, зробили можливими будь-які варіанти побудови кар'єри. У наші часи постійних змін більше немає загальноприйнятих рецептів успіху, догм і правил. Утім, усе ж є три кити, на яких, на мою думку, тримається кожна успішна кар'єра в цій новій реальності.

**Постійне навчання.** Я знаю, що про безперервне навчання (lifelong learning) вам не розповідала хіба що ваша бабуся (хоча стривайте, а як же «Вік живи — вік учись»?). Хай це й набило оскому, але саме зараз бути готовим перепрофілюватися, змінюватися, вивчати нове впродовж усього життя — ну просто критично важливо. Сьогодні за 3 роки в одній професії з'являється так багато всього, що не стежити за цим означає не розвиватися взагалі й обмежувати свої кар'єрні можливості. 93 % міленіалів убачають постійний розвиток своїх навичок необхідною складовою побудови кар'єри, готові самостійно платити за власне навчання і приділяти йому вільний від роботи час<sup>21</sup>. Це круто й правильно.

**Пристрасть до роботи.** Пам'ятаю, одна вчителька у школі казала мені, що роботу потрібно робити, а не любити. На жаль, людей, які вважатимуть за потрібне вам так сказати, й досі чимало, через що ми маємо ось яку проблему: 87 % людей не цікавить їхня робота<sup>22</sup>. Не подобається, не дарує задоволення, не викликає взагалі жодних відчуттів. Ніби її виконує не людина, а робот. Але погана новина, що роботів вистачає й без нас, а в майбутньому їх буде ще більше. І що нас вирізняє — це якраз пристрасть до того, що ми робимо, непідробний інтерес і реальна залученість. Тож викиньте з голови стереотип, що обирати потрібно головою, а не серцем. Тільки якщо ваша робота надихатиме вас, ви рухатиметеся вперед. І саме таким професіоналам завжди знайдеться місце у світі майбутнього<sup>23</sup>.

**Індивідуальна відповідальність і кар'єрний менеджмент.** Насправді, всі речі, про які я згадую, — не якісь геніальні одкровення. Про це ніби всі говорять, усі знають, це всі розуміють. І незважаючи на це, я досі зустрічаю багато людей, зокрема й молодих (бо справа ж не у віці), які живуть, ніби не помічаючи цієї нової реальності. Вони обирають ту професію, яку порадили батьки, — їм видніше. Влаштовуються на першу-ліпшу роботу — бо хоч кудись узяли. Роками чекають на підвищення і скаржаться, що керівництво їх не помічає. Механізм, який керує їхньою кар'єрою, завжди перебуває десь там — на кафедрі університету, у кабінеті керівника, на державному рівні. Але так більше не працює. Ви — той механізм. І щойно ви це

зрозумієте і візьмете відповідальність за розвиток кар'єри на себе, то матимете реальний шанс щось змінити. Від «роблю, як скажуть» до «роблю, як вважаю за потрібне»; від «незручно, але терпітиму» до «зміню на комфортніші умови». Від «чекаю» до «дію».

- 
- [8](https://bit.ly/3yobKAN) <https://bit.ly/3yobKAN>, Employment worldwide by 2020, by generation
  - [9](https://bit.ly/3DcMRLR) <https://bit.ly/3DcMRLR>, How Millennials Want to Work and Live, Gallup (2016)
  - [10](https://bit.ly/3mqX6Gv) <https://bit.ly/3mqX6Gv>, Millennial Careers: 2020 Vision, ManpowerGroup
  - [11](https://pwc.to/3sGdcgk) <https://pwc.to/3sGdcgk>, Millennials at work, PWC (2011)
  - [12](https://pwc.to/3sGdcgk) <https://pwc.to/3sGdcgk>, Millennials at work, PWC (2011)
  - [13](https://bit.ly/3DdGbx2) <https://bit.ly/3DdGbx2>
  - [14](https://population.un.org/wpp/Maps) <https://population.un.org/wpp/Maps>, United Nations Department of Economic and Social Affairs
  - [15](https://bit.ly/3mqX6Gv) <https://bit.ly/3mqX6Gv>, Millennial Careers: 2020 Vision, ManpowerGroup
  - [16](https://bit.ly/2WiBGk0) <https://bit.ly/2WiBGk0>, The Deloitte Global Millennial Survey 2019
  - [17](https://bit.ly/2WiBGk0) <https://bit.ly/2WiBGk0>, The Deloitte Global Millennial Survey 2019
  - [18](https://mck.co/3gt9QZv) <https://mck.co/3gt9QZv>
  - [19](https://www.bbc.com/news/business-54622189) <https://www.bbc.com/news/business-54622189>
  - [20](https://bit.ly/3DeqBkz) <https://bit.ly/3DeqBkz>, WEF Future of Jobs 2020
  - [21](https://bit.ly/3mqX6Gv) <https://bit.ly/3mqX6Gv>, Millennial Careers: 2020 Vision, ManpowerGroup
  - [22](https://bit.ly/3DgJoM8) <https://bit.ly/3DgJoM8>, State of the Global Workplace, Gallup (2017)
  - [23](https://bit.ly/3DcaWSY) <https://bit.ly/3DcaWSY>, Passion is the new black by Anna Mazur (TEDx Talks, 2018)



У суспільстві, де з шести років запитують, ким ви хочете стати, це прозвучить, можливо, як знуцання, але менше з тим: забудьте про професії.

Одна й та сама професія в різних індустріях чи навіть компаніях виглядає геть по-іншому. Сьогодні вирішити: «Я буду дизайнером» — те саме, що сказати офіціанту: «Принесіть мені, будь ласка, вечерю». Бо дизайнер може створювати інсталяції, розробляти логотипи, робити презентації, «малювати» сайти чи моделювати одяг.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

**ridmi**  
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

**КУПИТИ**